

Ukraina sõjapõgenikud Eestis

Küsitlusuuring

RITA 1: Strateegilise TA tegevuse toetamine

Teemapaber nr 4: Tööturg

Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus (RAKE)

Kadri Lees, Kerly Espenberg

Uuringu tellis ja uuringut rahastab Eesti Teadusagentuur Euroopa Regionaalarengu Fondist toetatava programmi „Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine“ (RITA) tegevuse 1 „Strateegilise TA tegevuse toetamine“ kaudu.

Uuringu tegid Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus (RAKE) ja SA Poliitikauringute Keskus Praxis

Autorid: Kadri Lees, Kerly Espenberg

Viitamine: Lees, K.; Espenberg, K. (2022). Ukraina sõjapõgenikud Eestis. Teemapaber nr 4: Tööturg. Tartu. Tartu Ülikool.

RITA on Euroopa Regionaalarengu Fondist toetatav programm, mille eesmärk on suurendada riigi rolli teaduse strateegilisel suunamisel ning teadus- ja arendusametuste võimekust ühiskondlikult oluliste uuringute tegemisel. Programmi kaudu rahastab SA Eesti Teadusagentuur Eesti riigi vajadustest lähtuvaid sotsiaalmajanduslike eesmärkidega rakendusuringuid.

Tegevuse „Strateegilise TA toetamine“ eesmärk on suurendada riigi rolli teaduse strateegilisel suunamisel ja prioriteetide määramisel ning tõsta Eesti TA asutuste võimekust viia läbi riigi vajadustest lähtuvaid rakendusuringuid. Lisaks soovitakse uuringute toetamise kaudu saada teaduspõhiseid soovitusi ja rakendada neid ühiskonna ees seisvate sotsiaal-majanduslike väljakutsete lahendamiseks.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

RITA

1632

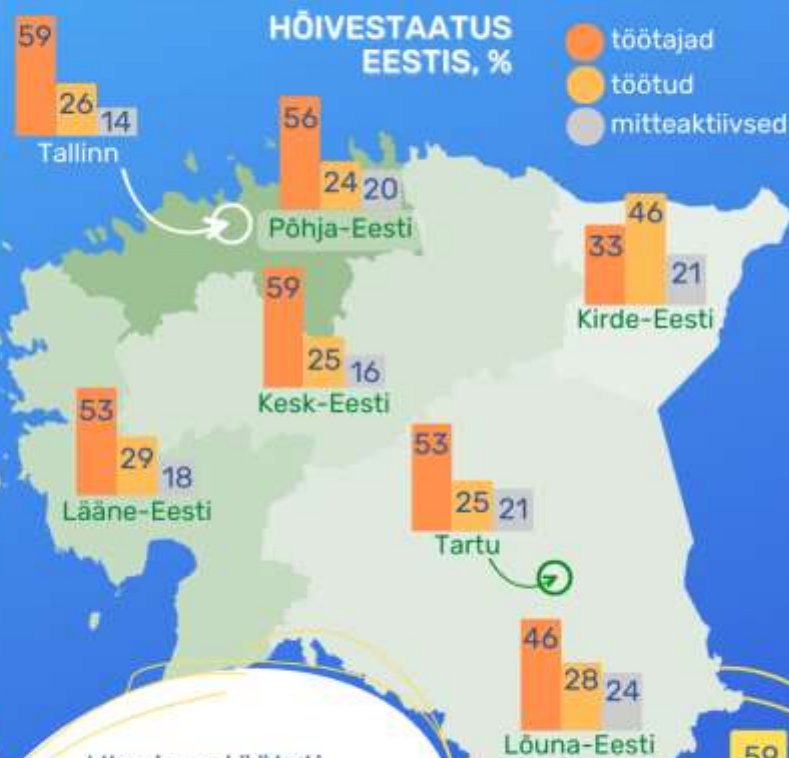
TARTU ÜLIKOO
RAKE

praxis | mõttekoda

HÕIVESTAATUS EESTIS JA UKRAINAS, %

HÕIVESTAATUS EESTIS, %

AMET EESTIS, %

Ukrainas töötati kõige rohkem ametitel, mis vajavad **professionaalset ettevalmistust (25%)** ning **teeninduses (20%)**.

KAS OTSIB UUT TÖÖD? (%)

Töötukassas oli arvel väga suur osa töötutest. Töötukassase on jõutud paljuski seetõttu, et seda on infopunktides või kohalikes omavalitustes soovitatud. Eestisse tulles kasutati töö otsimiseks pigem oma võrgustikku.

TÖÖ OTSIMISE VIISID, %

Ukraina sõjapõgenikud on kõrgelt haritud, kuid Eestis töötati madalat kvalifikatsiooni nõudvatel ametitel - takistuseks on tõenäoliselt keelebarjäär ning vähesed teadmised Eesti olude kohta.

UKRAINA SÕJAPÕGENIKUD JA TÖÖTURG

Tööturu teemapaberis vaatame Ukraina sõjapõgenike olukorda Eesti tööturul ning nende hõivestaatuset enne Ukrainast lahkumist. Samuti vaatame, millistel positsioonidel sõjapõgenikud töötavad, töötuse korral vaatame, kuidas töökohta otsitakse ning kui sõjapõgenik ei tööta ega otsi tööd, siis millised on mitteaktiivsuse põhjused.

1. Üldine taust

Töötamine mõjutab oluliselt sõjapõgenike heaolu – töötamine võimaldab ise majanduslikult toime tulla ja oma leibkonna eest hoolt kanda ning soodustab ka kohanemist Eesti ühiskonnaga.

Põgenike olukord on võrreldes teiste migrantidega erinev – migrantid on teinud ise vabatahtlikult otsuse minna teise riiki tööle või õppima ning neil on olnud võimalik teha uude riiki minekuks ettevalmistusi, näiteks õppida kohalikku keelt, otsida majutuskohta ning töökohta, korrastada oma dokumente, tutvuda sihtriigi kommetega, tööturu olukorraga jne. Ukraina sõjapõgenikud on aga olnud sunnitud oma kodumaalt lahkuma osadel juhtudel vaid loetud päevade, äärmuslikel juhtudel tundide jooksul. **See tähendab, et neil pole olnud võimalik end eluks uues riigis ette valmistada ning see seab nad ebavõrdsesse olukorda võrreldes teiste migrantidega**^{1,2}. Seega on leitud, et võrreldes teiste migrantidega, on põgenike osalemine tööturul väiksem³. Eriti haavatavas seisus on naised, kelle hõive määr võib meeste omast madalamaks jääda ka aastaid pärast migratsiooni. **Lisaks vähestele ettevalmistusele takistab töö leidmist ka ebakindlus tuleviku suhtes**. Põgenikud ei tea, kui pikaks võib kujuneda nende eemalolek koduriigist ning kas neil on üldse võimalik tagasi minna⁴. Siiski on leitud, et vähemalt Ukraina sõjapõgenikud on hoolimata ebakindlusest tuleviku suhtes hakanud pärast esialgset kohanemist järk-järgult tööd otsima ning hõivesse sisenema⁵. Lisaks ebakindlusele võis teekond ohutusse riiki olla traumaatiline kogemus, mis on mõjunud nii füüsilisele kui ka vaimsele tervisele. Põgenikel on keeruline tõestada oma kvalifikatsiooni (hariduse, oskuste tõendamine) ning neil ei pruugi olla kontaktvõrgustikku ega teadmisi vastuvõtva riigi töökultuurist – kuidas tööd otsitakse, milline on värbamisprotsess jne. Iseenesest on põgeniku värbamine riskantne ka tööandjale, kuivõrd ei ole teada, kui pikaks ajaks

¹ **Brell, C., Dustmann, C., Preston, I.** The Labor Market Integration of Refugee Migrants in High-Income Countries (2020). Journal of Economic Perspectives—Volume 34, Number 1—Winter 2020—Pages 94–121

² OECD (2022) The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries. [The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries (oecd-ilibrary.org)]

³ *Ibid*

⁴ *Ibid*

⁵ OECD (2023). <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/#tablegrp-d1e375>

põgenik riiki jääb, kas uue töötaja väljaõpe tasub end ära ning samuti on keeruline hinnata põgeniku kvalifikatsiooni⁶.

ELis on põgenikul võimalik tööle hakata kohe, kui on saanud põgeniku staatus ning asüülitaotlejatel kuni üheksa kuu jooksul pärast asüülitaotluse sisseandmist. Ukraina sõjapõgenikel on võimalik ELi liikmesriikides kohe tööle asuda, kui neile on antud ajutine kaitse⁷. OECD prognoosis kogu tööjõu suurenemist ELis seoses Ukraina sõjapõgenikega 2022. aasta lõpuks 0,5%. Mõju tööturule peaks olema kaks korda suurem kui aastatel 2014–2017 seoses Euroopa rändekriisi põgenike sissevooluga ELi, kuid samal ajal on peamised sihtriigid muutunud. Toona oli peamiseks sihtriigiks Saksamaa, kuid nüüd on üheks olulisemaks sihtriigiks Poola. Ka on Ukraina sõjapõgenike profiil võrreldes toonaste põgenikega teistsugune: kui perioodil 2014–2017 oli põgenikeks peamiselt madala haridustasemega noored mehed, siis **Ukraina sõjapõgenike seas on rohkem kõrgema haridustasemega naisi.** Sellest lähtuvalt on ka majandussektorid, mis on tööjõu arvu kasvust mõjutatud, teistsugused. OECD prognoosis, et 2022. aasta lõpuks kasvab enim tööjõu hulk Tšehhis (2,2%), Poolas (2,1%) ning Eestis (1,9%)⁸.

Võrreldes teiste sõjapõgenikega on Ukraina sõjapõgenikel kohati lihtsam tööturule integreeruda, aga teisalt jälle keerulisem. Paljudel sõjapõgenikel on kolmanda taseme haridus⁹, neil võib küll olla raske leida oma kvalifikatsioonile vastavat rakendust, kuid arvatakse, et hea haridus võiks töö leidmisel abiks olla. Selle eelduseks on muidugi valmidus teha tööd, mis ei vasta kvalifikatsioonile. Samuti on mitmetes riikides (nt Poola, Tšehhi, Ungari, Slovakkia, Eesti, Läti, Leedu) üsna suur ukrainlaste kogukond, mis tähendab tugevat sotsiaalset võrgustikku ning võimalust toetuda kaasmaalaste abile ning nõule. Teisalt on aga sõjapõgenikud peamiselt naised koos lastega (sh imikud ning eelkooliealised lapsed) ning seetõttu on töötamiseks esmalt vaja lahendada lapsehoiuteemad¹⁰. Vanemaealiste olemasolu leibkonnas võib küll olla takistavaks teguriks tööturule siirdumisel, kui arvestada hoolduskohustusega. Teisalt võivad hea tervisega vanemaealised leibkonnaliikmed abistada laste hoidmisel ning seega on näiteks üksikemade võimalused tööturul osaleda suuremad.¹¹

Järgnevalt vaatame, milline on Ukraina sõjapõgenike olukord teistes Euroopa riikides. Vaatame Ukraina naaberriike Slovakkia ja Poola, Balti riike Lätit ning Leedut, kuhu on samuti jõudnud väga palju Ukraina sõjapõgenikke. Uuringud nende riikide kohta annavad üldise ülevaate sõjapõgenike olukorrast, kuid probleem on seotud uuringute läbiviimise ning valimite koostamise meetodikatega. Enamasti on valimid väiksed (vähem kui 1000 vastanut) ning koostatud nii, et need ei pruugi olla üldkogumi osas esinduslikud. Paljud 2022. aastal tehtud uuringutest viidi ELi riikides

⁶ OECD (2022) The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries. [The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries (oecd-ilibrary.org)]

⁷ **Orav, A.** Labour market integration of asylum-seekers and refugees. (2022). European Parliamentary Research Service

⁸ OECD (2022) The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries. [The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries (oecd-ilibrary.org)]

⁹ Kolmanda taseme hariduse alla kuuluvad: keskeri- ja tehnikumiharidus keskhariduse baasil, bakalaureus, magister ning doktor

¹⁰ *Ibid*

¹¹ OECD (2023). <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/#tablegrp-d1e375>

läbi kohtades, kus liikus rohkem sõjapõgenikke, mis võis viia olukorrani, kus valimisse sattusid pigem üksteisega sarnased inimesed ning see ei anna põhjalikku ülevaadet kõikide Ukraina sõjapõgenike olukorrast. Siiski annavad tehtud uuringud esmase ülevaated Ukraina sõjapõgenike olukorrast eri riikides.

Ukraina sõjapõgeniku üldine profiil on kõikides riikides sarnane: sõjapõgenikud on peamiselt naised, kes on uude riiki tulnud sageli koos alaealiste lastega ning üsna tihti on leibkonnas ka vanemaid inimesi, kes võivad vajada hooldamist. Samuti on põgenikud rohkem haritud ning nad on kõrgema haridustasemega kui Ukraina elanikud keskmiselt¹². Samas aga peab siinkohal tähele panema, et Ukraina töjõu-uuringu andmetel oli Ukrainas oli tööealiste naiste seas kolmanda taseme haridusega naised 56%, kuid tööealistest meestest oli kolmanda taseme hariduse omandanud 43%¹³. Seega, arvestades, et sõjapõgenike seas on naised oluliselt rohkem, on ka loogiline, et sõjapõgenike seas on kõrgemalt haritud enam.

Kuigi sõjapõgenikud on sagedamini kõrgemalt haritud, ei tähenda see, et töökohta oleks väga lihtne leida – probleemiks on puudulik keeleoskus, vähesed lapsehoiu võimalused jms.

Kuna ei osata kohalikku keelt, siis on raske leida töökohta, mis vastaks nende eelmisele töökohale Ukrainas või kvalifikatsioonile, seetõttu töötab arvestatav osa Ukraina sõjapõgenikest madalamatel ametikohtadel. Kui Ukrainas töötati sagedamini hariduse valdkonnas, kaubanduses või tervishoiuvaldkonnas^{14,15,16,17, 18}, siis uutes sihtriikides on ametid pigem seotud lihttöödega (nt koristamine), tihti töötati ka töötlevas tööstuses¹⁹. Üldiselt on hõivatud inimeste osakaal analüüsitud riikides umbes 30%, töötute osakaal üle 30% ning nende osakaal, kes ei töötanud ega otsinud ka erinevatel põhjustel tööd, oli märksa suurem kui neil inimestel Ukrainas. Seda põhjustab ilmselt muu hulgas eelpool mainitud lapsehoiu võimaluste vähesus.

Töökoha leidmiseks kasutati pigem oma võrgustikke: pereliikmeid, sõpru ja tuttavaid või pöörduti otse tööandjate poole. Tööturuasutusi pigem ei tahetud kasutada. Suvel oli Poolas leidnud töökoha umbes 200 000 ukrainlast, kuid usuti, et mingi hulk töötas lisaks veel ka mitteametlikult.²⁰ Järgmises tabel 1 on esitatud lühikokkuvõtte Ukraina sõjapõgenike olukorrast tööturul mõnedes Euroopa riikides.

¹² **Chmielewska-Kalińska, I., Dudek, B., Strzelecki, P.** (2022) The living and economic situation of Ukrainian refugees in Poland. Narodowy Bank Polski. Department of Statistics. Varssav

¹³ OECD (2023). <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/#tablegrp-d1e375>

¹⁴ Lives on hold: intentions and perspectives of refugees from Ukraine #2. UNHCR Regional Bureau for Europe [<https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767>]

¹⁵ Lives on hold: intentions and perspectives of refugees from Ukraine #1. UNHCR Regional Bureau for Europe [<https://data.unhcr.org/en/documents/details/94176>]

¹⁶ **Chmielewska-Kalińska, I., Dudek, B., Strzelecki, P.** (2022) The living and economic situation of Ukrainian refugees in Poland. Narodowy Bank Polski. Department of Statistics. Varssav

¹⁷ Lithuania – Displacement Surveud with Refugees from Ukraina and TCNs (2022) [[Lithuania — Displacement Surveys with Refugees from Ukraina and TCNs, Round #01 \(06-29 Sep 2022\) | DTM \(iom.int\)](https://dtm.iom.int/reports/lithuania-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tcns-round-01-01-29-july-2022)]

¹⁸ Latvia – Displacement Surveud with Refugees from Ukraina and TCNs (2022) [<https://dtm.iom.int/reports/latvia-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tcns-round-01-01-29-july-2022>]

¹⁹ *Ibid*

²⁰ Economic Inclusion of Ukrainian Refugees in Poland (2022). Norwegian Refugee Council [[nrc-economic-inclusion-of-ukrainian-refugees.pdf](https://nrc-ecomic-inclusion-of-ukrainian-refugees.pdf)]

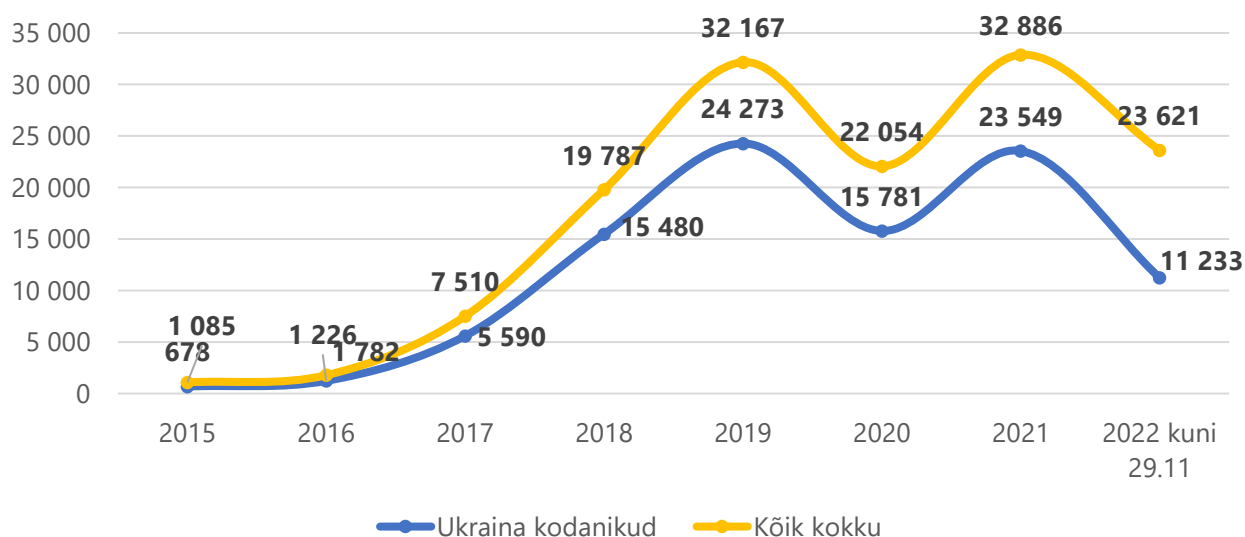
TABEL 1. Ukraina sõjapõgenikud erinevate riikide tööturgudel

Teema/riik	Koonduring (Tšehhi, Ungari, Moldova, Poola, Rumeenia, Slovakkia)	Koonduring (Euroopa riigid, Kanada, USA)	Slovakkia	Poola	Läti	Leedu
Uuringu läbiviimise aeg ja tegija	mai-juuni (2022) UNHCR	august-september (2022) UNHCR	juuni-august (2022) REACH	aprill-mai (2022) Narodowy Bank Polski	juuli (2022) IOM Latvia	september (2022) IOM Lithuania
Metoodika	Küsitlusuuring, kokku 4871 vastust. Lisaks fookusgrupi intervjuud	Telefoniküsitlus, veebiküsitlus, näost-näku intervjuud. Kokku 4814 vastust.	Küsitlusuuring keskustes elajate (<i>Collective centres</i>) ja mujal elajate seas. Kokku 724 vastust	Küsitlusuuring, kokku 3165 vastust	Küsitlusuuring, kokku 265 vastust	Küsitlusuuring, kokku 360 vastust
Hõivestaatus enne Ukrainast lahkumist	<ul style="list-style-type: none"> • 76% hõivatud • 9% pensionil • 8% kodus majapidamises • 4% töötud • 3% muud 	63% hõivatud	<ul style="list-style-type: none"> • 71% hõivatud • 10% pensionil • 8% töötud • 6% vabatahtlik töö • 5% õppur • 1% kodune majapidamine 	<ul style="list-style-type: none"> • 86% hõivatud • 9% töötud • 5% mitteaktiivsed 	<ul style="list-style-type: none"> • 72% hõivatud • 6% pensionil • 6% õppurid • 5% töötud • 4% ei töötanud ega otsinud tööd 	<ul style="list-style-type: none"> • 64% hõivatud 8% pensionil • 13% töötud • 11% töötud, aga ei otsinud tööd
Hõivestaatus uues riigis		<ul style="list-style-type: none"> • 28% töötas (töötajatest 15% töötas oma Ukraina tööandjale) • 36% töötud • 17% hõivatud perekondlike kohustustega, • 13% muu • 6% pensionil 	<ul style="list-style-type: none"> • 23% töötas • 14% pensionil • 47% töötud • 5% vabatahtlik töö • 9% perekondlikud kohustused • 1% õppur 	<ul style="list-style-type: none"> • 19% töötas • 10% oli lubatud töökohta • 30% otsis tööd • 19% otsis osajaga tööd • 22% ei töötanud ega otsinud ka tööd 	<ul style="list-style-type: none"> • 23% töötas • 2% tegeles ettevõtlusega • 9% pensionil • 3% õpilased • 36% töötud • 12% ei töötanud ega otsinud tööd 	<ul style="list-style-type: none"> • 34% töötas • 3% tegeles ettevõtlusega • 11% pensionil • 5% õpilased • 26% töötud • 19% ei töötanud ega otsinud tööd
Probleemid	Puudulik keeleoskus töö leidmiseks	Kõige suurem probleem töö leidmisel on keelebarjäär (65%)	Keelebarjäär, lapsehoid	Keelebarjäär, kvalifikatsiooni ja töövõimaluste mitte kokkusobivus	Keelebarjäär	Keelebarjäär

Allikas: autorite koostatud erinevate uuringute põhjal

Ukrainlased Eesti tööturul

Ukrainlastest töötajaid oli sõja algusele eelnevatel aastatel Eesti tööturul üsna palju, näiteks ehitusel töötavad inimesed ning põllumajanduse valdkonna hooajatöölised. **Eriti suur on olnud Ukraina kodanike osakaal nende seas, kes on Eestis viibinud lühiajaliste töötajatena**²¹. Ukrainast pärit lühiajaliste töötajate arv kasvas perioodil 2015–2021 34 kordseks. Ainult Ukraina kodanike osakaal kõikidest lühiajalistest töötajatest oli kuni 2022. aastani väga suur, 2018. aastal rekordiliselt veidi vähem kui 80%. 2020. aastal vähenes lühiajaliste töötajate arv võrreldes 2019. aastaga, selle põhjuseks oli COVID-19 tõttu kehtestatud reisi piirangud. 2021. aastal registreeriti Eestis 23 549 Ukraina kodaniku lühiajaline töötamine, mis moodustas kõikidest lühiajalistest töötajatest 72% (joonis 1).

JOONIS 1. Registreeritud lühiajalised töötajad 2015-2022

Allikas: PPA statistika lühiajalise töötamise registreerimise kohta

Lühiajalise töötamise registreerimisest 82% tehti meestele ja 18% naistele. Valdkondadest olid kõige levinumad ehitus, töötlev tööstus, põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, veondus ja laondus ning muud teenindavad tegevused.²²

Eestisse jõudnud Ukraina sõjapõgenikud võisid pärast ajutise kaitse saamist ja elamisloa otsuse väljastamist kohe tööle asuda või end töötuna arvele võtta. Suvel Eestis läbi viidud sõjapõgenike

²¹ Eestis võib lühiajaliselt töötada välismaalane, kes viibib seaduslikult ajutiselt Eestis ja kelle töötamine registreeritakse enne töötama asumist Politsei- ja Piirivalveametis. Oluline on veel märkida, et lühiajalist töötamist saab registreerida 365 päevaks 455-päevase perioodi jooksul. Sellest pikemalt saab töötamist registreerida siis, kui tegemist on õpetaja või õppejõuga, kui on tegemist teadusliku tegevusega, töötatakse tippspetsialistina või iduettevõttes. (Lühiajalise töötamise registreerimine (2023)). PPA [<https://www2.politsei.ee/et/teenused/eestis-tootamine/luhiajalise-tootamise-registreerimine/>]

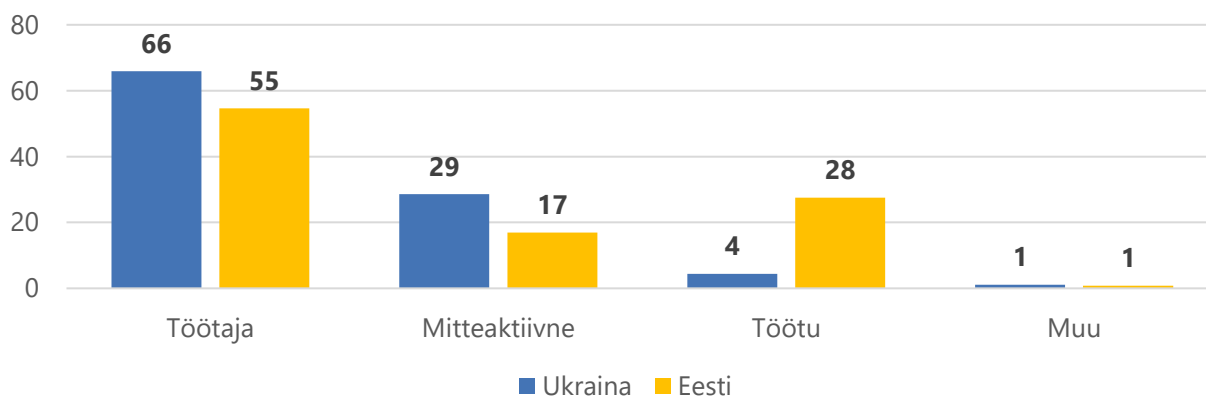
²² Rändestatistika 2017-2021 (2022) Euroopa rändevõrgustik [<https://www.emn.ee/uudised/ilmus-uus-randestatistika-2017-2021/>]

uurings²³ ütles 34% vastanutest, et nad töötasid ning 48% olid töötud. **2023. aasta jaanuari lõpu seisuga aga oli 20–64 aastaste Rahvastikuregistris märgitud elukohaga töötavate ajutise kaitsega Ukraina sõjapõgenike osakaal juba 47%**²⁴. OECD²⁵ tõi välja, et mõnedes riikides (sh Eestis) oli tööturule suunamisele erilist tähelepanu pööratud – näiteks tegi Töötukassa veebilehe, kus oli võimalik leida Ukraina sõjapõgenikele sobivaid töökohti. Töötukassas oli 2023. aasta veebruar alguses töötuna registreeritud 6515 Ukrainaga seotud rahvusvahelise kaitse saajat, **kes moodustasid kõikidest registreeritud töötutest 11,9%**. Kokku on olnud uute registreeritud töötute arv 18 043, kelle puhul 11 527 juhul on arvelolek lõpetatud ning 74,2% on põhjuseks olnud tööle rakendumine²⁶.

2. Küsitluse tulemused

66% Eestisse jõudnud Ukraina sõjapõgenikest olid Ukrainas hõivatud. Eestis oli endale töökoha leidnud või jätkas töötamist 55% vastanutest. Töötajate seas olid enamasti need inimesed, kes töötasid Eesti tööandjale, kuid on ka mõned üksikud, kes jätkasid töötamist oma Ukraina tööandjale. Neid oli kokku umbes 1% kõikidest vastanut sõjapõgenikest. 29% vastanutest olid Ukrainas mitteaktiivsed, kuid Eestis oli see sama näitaja 17%. Seega on ilmselt osad Ukrainas mitteaktiivsetest liikunud Eestis nii töötajate kui ka töötute hulka. 4% vastanutest olid Ukrainas töötud kuid Eestis oli töötuid 28% vastanutest (joonis 2).

JOONIS 2. Tööhõivesaatus Ukrainas ja Eestis, %. N=1472

Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

Seega on **Eestisse jõudnud sõjapõgenikud rohkem tööga hõivatud kui teistes Euroopa riikides**, oma osa võib siin olla ka selles, et teiste riikide uuringud on viidud läbi 2022. aastal suvel ning sügisel ning ei ole täpselt teada, milline on olukord talvel. Siiski on võrreldes teiste riikidega märkimisväärselt suur osa Ukraina sõjapõgenikest leidnud endale Eestis töökoha.

²³ Jauhainen, J. S., Erbsen, H. A., Lysa, O., Espenberg, K (2022) Temporary protected Ukrainians and other Ukrainians in Estonia, 2022. University of Turku

²⁴ Andmed Statistikaametist

²⁵ OECD (2023). <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/#tablegrp-d1e375>

²⁶ Ülevaade Ukrainaga seotud rahvusvahelise kaitse saajatest: registreeritud töötud. (2023) Eesti Töötukassa [<https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/rahvusvahelise-kaitse-saajad>]

Vaadates, kuidas jagunevad tööturustaatused erinevates rühmades, selgus, et **meeste seas oli töötajate osakaal suurem kui naiste seas** ning viimaste seas oli jällegi mitteaktiivsete osakaal suurem. Mitteaktiivsete seas oli lisaks pensionäridele ka üsna palju koduseid (sh laste eest hoolitsevaid) inimesi ning seega on ootuspärane, et just naiste seas on mitteaktiivsete osakaal suurem. Vanuserühmiti on näha, et kõige enam **olid tööturul aktiivsed ehk nii hõivatud (60%) kui ka töötud (30%) 25-49aastased** ning mitteaktiivsed vanemaealised (üle 65aastased). Piirkonniti oli töötajate osakaal üle 50% kõikides piirkondades välja arvatud Kirde-Eestis (33%) ning Lõuna-Eestis (46%). Ootuspäraselt oli seega Kirde-Eestis kõige suurem töötute osakaal (46%). Lõuna-Eestis oli töötuid 28%, kuid selles piirkonnas oli mitteaktiivsete osakaal võrreldes teiste piirkondadega suurem (24%). Tööturul osalemist võiks eeldatavalt mõjutada ka laste, eelkõige eelkooliealiste laste, olemasolu. Mitteaktiivsete osakaal oligi eelkooliealiste lastega sõjapõgenike seas suurem kui nende seas, kellel eelkooliealisi lapsi polnud. Mida varem saabuti, seda rohkem oli sõjapõgenike seas ka töötajaid ning vastupidi, **mida hiljem saabuti, seda rohkem oli sõjapõgenike seas neid, kes olid töötud** (

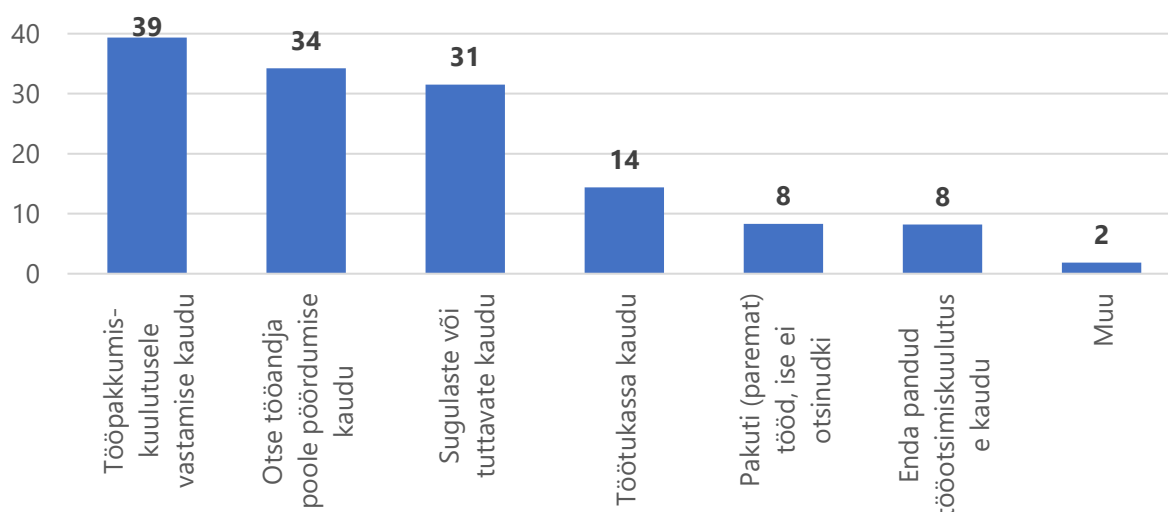
tabel 2).

TABEL 2. Ukraina sõjapõgenike tööturu olukord, %

Rühm	Töötajad	Töötud	Mitteaktiivsed	N
Mehed	68	22	9	337
Naised	50	29	20	1132
Vanusegrupid				
18-24	52	23	25	207
25-49	60	30	9	1035
50-64	52	32	16	204
65+	10	1	79	48
Piirkond				
Kesk-Eesti	59	25	16	136
Kirde-Eesti	33	46	21	100
Lõuna-Eesti	46	28	24	195
Lääne-Eesti	53	29	18	183
Põhja-Eesti	56	24	20	165
Tallinn	59	26	14	543
Tartu	53	25	21	153
Haridus				
On kõrgharidus	53	29	18	797
Pole kõrgharidust	57	26	16	801
Eelkooliealised lapsed				
Jah	48	29	22	376
Ei	57	27	16	1082
Saabumise aeg				
I kvartal	59	21	19	591
II kvartal	62	27	11	512
III kvartal	46	39	15	271
IV kvartal	26	42	32	68

Eestis töötavad Ukraina sõjapõgenikud

Eestisse jõudnud Ukraina sõjapõgenikest **töötas küsitlusele läbiviimisele hetkel 55%**. Töökoha leidmisel mainiti kõige olulisemana ise kandideerimist (39%), otse tööandja poole pöördumist (34%) ning sugulaste või tuttavate abi (31%, (joonis 3). See vastab ka teiste riikide kogemusele, kus **töö leidmisel oli olulisem pigem võrgustik ning tööotsija enda pealehakkamine** kui riiklike tööturuasutuste tegevus, tõenäoliselt ei usaldatud väga riiklikke organisatsioone ning harjumusest alustati töö otsimist eelkõige oma võrgustikule tuginedes. Töötukassa abiga leidis töö 14% vastanutest, kuid see ei tähenda, et Töötukassa üldine roll inimeste tööle aitamisel oleks väike – selle kaudu saadakse ka näiteks koolitusi, et oma võimalusi parandada. Töötukassa rolli märkisid teistest sagemini need töötajad, kes olid leidnud rakendust põllumajanduse valdkonnas (21%) või ametites, mis nõuavad professionaalset erialast ettevalmistust (18%).

JOONIS 3. Töö leidmiseks kasutatud meetodid, %. N=788

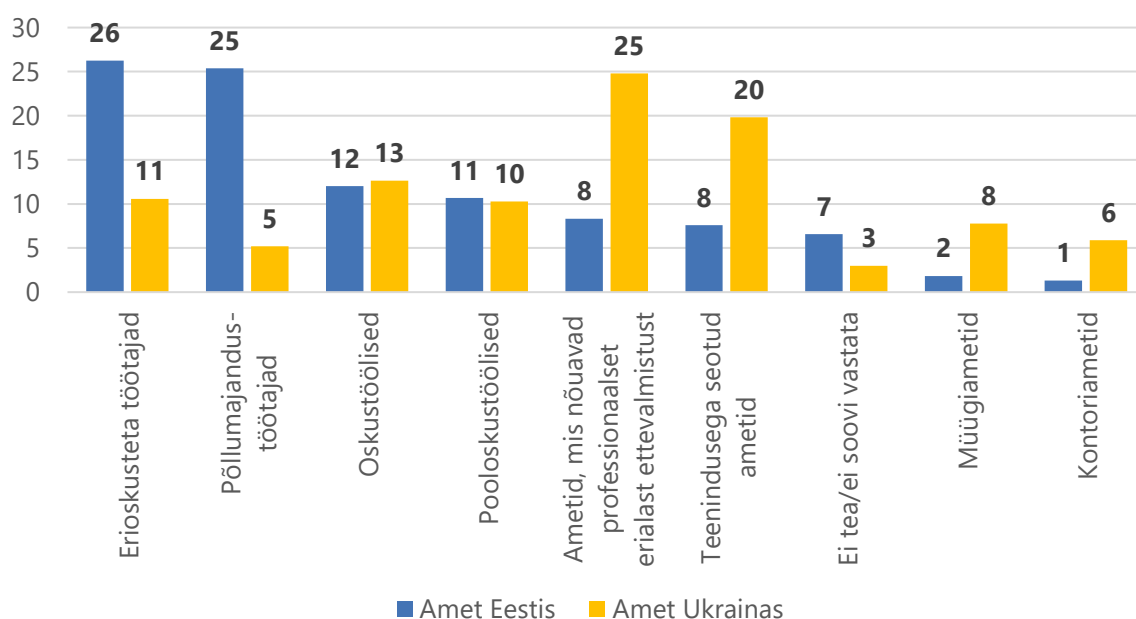
Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

Märkus: vastajad võisid valida korraga rohkem kui ühe vastusevariandi

Eestisse jõudnud Ukraina sõjapõgenikud olid kõrgema haridustasemega: 51% täisealistest sõjapõgenikest oli kõrgharidus ning lisaks oli Eestisse tulnud suhteliselt rohkem kõrgharidusega inimesi kui Ukrainas samas vanuserühmas. Ukrainas on 25-64aastaste seas kõrgharidusega inimesi 46%, kuid samas vanuses Eestisse jõudnud sõjapõgenikest oli kõrgharidus 54%²⁷. Seega võib ootuspäraseks pidada, et Ukraina sõjapõgenikud **töötasid Ukrainas kõige sagedamini ametikohtadel, mis nõudsid professionaalset erialast ettevalmistust (25%)**. Tegemist on sisuliselt tippspetsialistide või ka keskastmepetsialistidega. Eestis aga töötati samal positsioonil 8% juhtudest – võib eeldada, et kvalifikatsioonile vastava töö leidmist takistab eelkõige keelebarjäär ning Eesti olude, sh näiteks seaduste mittetundmine. Suvel läbiviidud sõjapõgenike uuringus selgus, et sõjapõgenikud oskavad peale ukraina keele enamasti vene keelt – 91% oskas vene keelt

²⁷ Kendrali, E., Allemann, M., Kletter, T. (2023). Ukraina sõjapõgenikud Eestis. Teemapaber nr 3: Haridus. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis

väga heal tasemel. Inglise keele oskus oli kehvem: heal tasemel inglise keelt oskas vaid 6% ning mõõdukalt valdas inglise keelt 22%²⁸. **Eestis töötati kõige rohkem ametitel, mis ei nõudnud erioskusi (26%)**. Siia kuulusid näiteks erioskusteta vabrikutöölised, ettekandjad, koristajad jne. Sisuliselt on tegemist ametitega, mis ei nõua erialast väljaõpet ning kvalifikatsiooni tõendamist või keeleoskust. Erandiks võib olla ettekandja töö, kus on vajalik kohaliku keele oskus. 25% juhtudest töötati ka põllumajanduse valdkonnas, kusjuures Ukrainas oli samas valdkonnas hõivatud vaid 5%. Samane oli ametite jaotus oskustöölise ja pooloskustöölise seas. Nii Eestis kui Ukrainas töötas selles valdkonnas 10-13% vastanutest. Teenindusega seotud ametite all on mõeldud ameteid, kus on olulisel kohal inimestega suhtlemine, mh näiteks hooldustöötajad, juuksurid jne. **Ukrainas töötas nendel ametitel 20% vastanutest, Eestis aga 8%** (joonis 4).

JOONIS 4. Ametid Eestis ja Ukrainas, %. N (Eestis töötajad)=796, N (Ukrainas töötajad)=984
Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

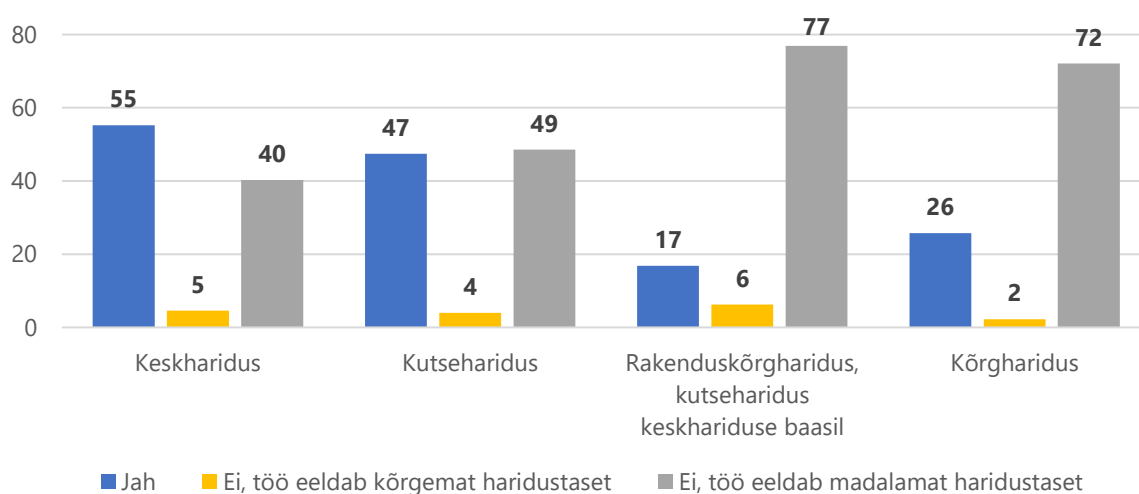
Eelnevalt jooniselt oli näha, et Ukrainas töötasid vastanud peamiselt tippspetsialistide või keskastme spetsialistidena. Eestis töötasid samad inimesed 39% juhtudest samuti ametitel, mis nõuavad professionaalset erialast ettevalmistust, kuid vastavalt 15% ja 16% on leidnud endale rakendust ametitel, mis ei vaja erioskusi või töötati põllumajanduse valdkonnas. Teenindusega seotud kohtadel töötajad leidsid endale Eestis tööd 24% juhtudest põllumajanduses ning ametitel, mis ei vaja erioskusi ning harjumuspärasel teeninduse valdkonnas töötati Eestis 20% juhtudest.

Arvestades, et suur osa Ukraina sõjapõgenikest ei tööta Eestis samal positsioonil, mis Ukrainas, on ootuspärane, et **62% vastanutest ütles, et praegune töö ei vasta nende haridustasemele** ning eeldaks madalamat haridustaset. 4% arvas, et nende praegune töö vajaks tegelikkuses kõrgemat haridustaset ning 35% leidsid, et Eestis tehtav töö vastab nende omandatud haridustasemele. Lisaks leidis **75% vastanutest, et töö, mida Eestis tehti, ei vastanud omandatud erialale**. Kõrgema haridustasemega töötavate vastanute seas oli rohkem neid²⁹, kes ütlesid, et nende töö

²⁸ Jauhainen, J. S., Erbsen, H. A., Lysa, O., Espenberg, K (2022) Temporary protected Ukrainians and other Ukrainians in Estonia, 2022. University of Turku

²⁹ Haridustasemete puhul jätsime välja põhiharidusega vastajad, kuna nende hulk oli väga väike.

eeldab madalamat haridustaset. Kõrgharidusega (bakalaureuse, magistri- ja doktorikraad kokku) inimeste seas oli hariduse ja töö mittevastavus natuke väiksem kui rakenduskõrghariduse ning keskhariduse baasil kutseharidusega vastajate seas. Kõikidest töötajatest, kes on hõivatud ametites, mis eeldavad professionaalset ettevalmistust, oli kõrgharidusega inimesi 81% (joonis 5).

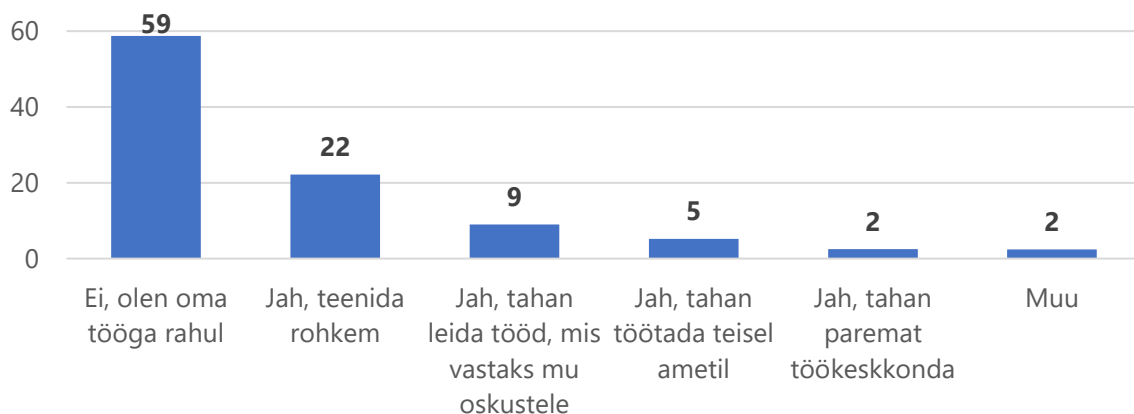
JOONIS 5. Ukraina sõjapõgenike töö vastavus nende omandatud haridustasemele, %. N=754
Märkus: Haridustasemete puhul jätsime välja põhiharidusega vastajad, kuna nende hulk oli väga väike

Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

Küsitluse läbiviimise ajal töötas enamik Ukraina sõjapõgenikest tähtajatu töölepinguta (87%), ülejäänud 13% oli seega tähtajaline tööleping. 66% neist oleks tegelikult soovinud tähtajatut töökohta, kuid nad ei leidnud sellist tööd, 29% polnud eelistusi ning 5% ütles, et nad ei tahtnudki tähtajatut tööd. Tähtajalise töö tegijatest 37% töötas põllumajanduse valdkonnas – tegemist on ka valdkonnaga, kus hooajatöö on tavaline ning kus on Ukraina töölised Eestis enne sõda lühiajalist tööd käinud tegemas³⁰.

Kuigi märkimisväärne osa Ukraina sõjapõgenikest töötas ametikohtadel, mis ei vastanud nende haridustasemele ega õpitud erialale ning lisaks töötati ametikohtadel, mis olid erinevad nendest ametikohtadest, kus nad Ukrainas töötasid, **ütles siiski 59% vastanutest, et nad ei otsi hetkel uut tööd** ning on oma tööga rahul. 22% tahtis leida uue töö, et teenida rohkem ning 9% otsis uut tööd, mis vastaks nende oskustele. Viimaste seas oli kõrgharidusega inimesi (68%) märksa rohkem kui kõrghariduseta inimesi. Samuti tahtsid teistest enam oskustele vastavat tööd leida põllumajanduse valdkonnas töötajad (43%) (joonis 6).

³⁰ Rändestatistika 2017-2021 (2022) Euroopa rändevõrgustik [<https://www.emn.ee/uudised/ilmus-uus-randestatistika-2017-2021/>]

JOONIS 6. Vastus küsimusele: "Kas otsite tööd, isegi kui Teil hetkel on töökoht", %. N=792
Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

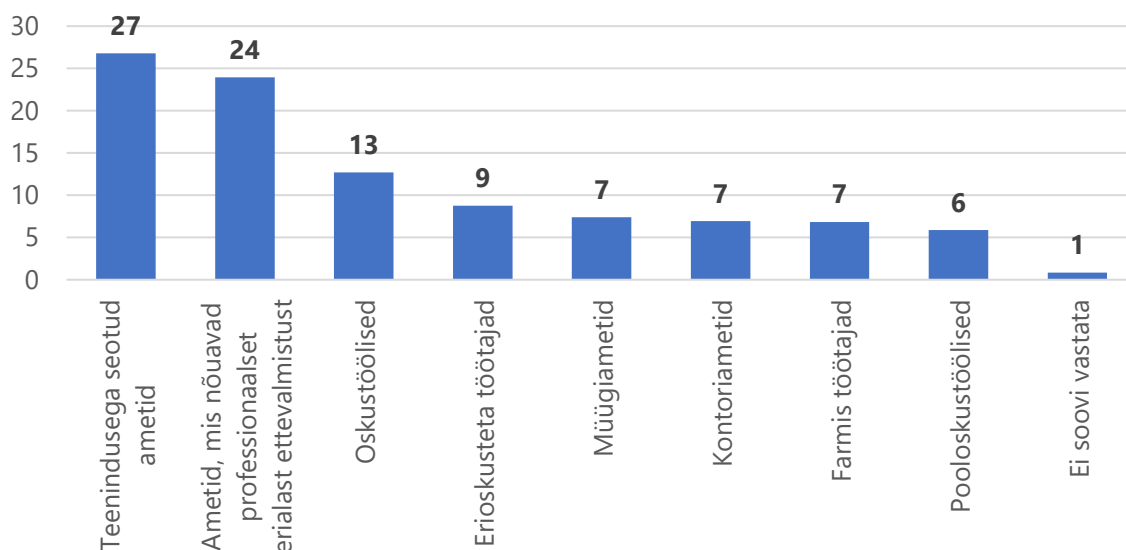
Eestis töötas 55% Ukraina sõjapõgenikest ning kuigi töötati oluliselt madalamatel ametikohtadel kui Ukrainas, oldi oma tööga pigem rahul ning uut töökohta ei otsitud. Kõrgematel positsioonidel töötamist takistab tõenäoliselt keelebarjäär – eesti keele mitteoskamine ning nõrk inglise keele tase.

Eestis töötud ja mitteaktiivsed olevad Ukraina sõjapõgenikud

Nagu eespool öeldud, oli töötuid enam naiste ja 50-64aastaste seas. Samuti oli töötuid enam Kirde-Eestis ning nende seas, kes on Eestisse hiljem jõudnud. Kui vaadata, Eestis töötute Ukraina sõjapõgenike staatust Ukrainas, siis kõige rohkem on nende seas neid, kes Ukrainas töötasid (68%), mis on ka ootuspärane, kuna enamik sõjapõgenikest olid Ukrainas hõivatud. Samas oli Eestis töötute seas ka üsna palju neid, kes Ukrainas olid mitteaktiivsed (23%).

Töötute seas oli kõige rohkem neid, kes Ukrainas olid hõivatud teenindusega seotud valdkondades (27%) ning ametites, mis nõuavad professionaalset ettevalmistust (24%). Teenindusega seotud ametite esindajaid oli Eestis töötute seas suhteliselt veidi enam, kui neid oli Ukrainas töötajate seas (20%). Samas on tegemist valdkonnaga, kus kohaliku keele oskus on väga oluline ning keeleoskuse paranedes võivad võimalused tööturul paraneda (joonis 7). **Eesti keele õppega tegelesidki töötud enam kui näiteks töötajad või mitteaktiivsed** – keelekursustel osales umbes 37% töötutest, samal ajal kui töötavatest inimestest õppis eesti keelt kursustel 26% ning mitteaktiivsetest 21%. Töötukassa andmetest selgub ka, et perioodil märtsist 2022 jaanuarini 2023 sisenes eesti keele õppe teenusele 1700 inimest³¹.

³¹ Ülevaade Ukrainaga seotud rahvusvahelise kaitse saajatest: tööturuteenused. (2023) Eesti Töötukassa [https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/rahvusvahelise-kaitse-saajad]

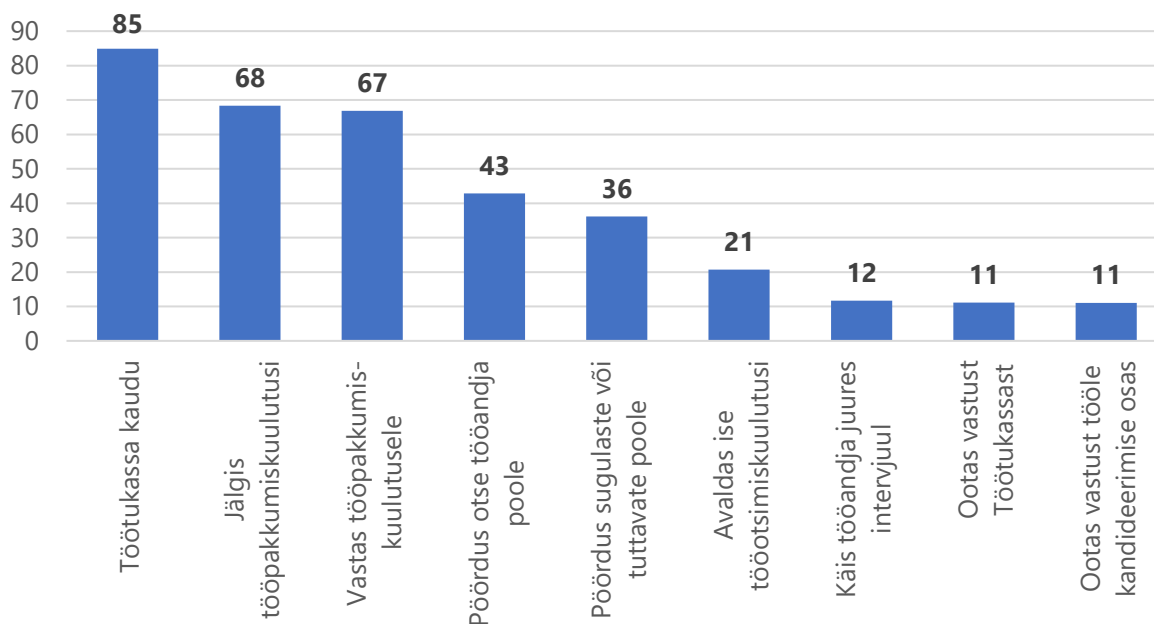

JOONIS 7. Töötute Ukraina sõjapõgenike eelmine amet Ukrainas, %. N=291

Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

Teiste riikide kogemus näitas, et töökoha leidmisel on kõige olulisem võrgustik, eelkõige sõbrad ja tuttavad, kes juba uues asukoha riigis töötasid. Tööturuasutused ei ole olnud teistes riikides peamiseks töö otsimise võimaluseks. **Eestis aga kasutas väga suur osa töötutest tööotsinguteks Töötukassat (85%).** Sõjapõgenike küsitlusuuringuga paralleelset toimus ka kvalitatiivuuring, mis keskendus neile inimestele, kes ei töötanud ega olnud Töötukassas arvel. Uuringu käigus selgus, et selliseid inimesi oli väga raske leida ning enamik neist oli siiski Töötukassasse arvel, seda põhjustel, et juba vastuvõtukeskustesse ning hiljem infopunktidest saabudes anti inimestele soovitus end Töötukassas registreerida ning kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajad suunasid samuti näiteks toimetulekutoetuse taotlejad Töötukassasse³². **Seega kasutatakse Töötukassat töö leidmiseks eelkõige seetõttu, et Töötukassa kohta jagatakse sõjapõgenikele palju informatsiooni ning Töötukassa kaudu on võimalik saada ka abi toetuste ja erinevate teenuste näol.** Töö leidmiseks prooviti ise aktiivsed olla: jälgiti tööpakkumiskuulutusi (68%), vastati töökuulutustele (67%). Olulisel kohal oli ka pöördumine otse tööandjate poole (43%) ning sugulaste ja tuttavate poole pöördumine (36%) (joonis 8).

³² Tartu Ülikool, RAKE „Mittetöötavad Ukraina sõjapõgenikud – kvalitatiivne analüüs“ (2023, avaldamisel)

JOONIS 8. Töö leidmiseks kasutatud variandid, %. N=419

Allikas: RITA uuringu küsitlus sõjapõgenike seas

Märkus: vastajad võisid valida korraga rohkem kui ühe vastusevariandi

Töötutest oli 85% nõus vastu võtma ka töö, mis eeldab madalamat haridustaset, kui neil omandatud on ning ülejäänud olid valmis tööle asuma vaid tööle, mis vastab nende haridustasemele³³. 23% kõrgharidusega töötutest olid nõus vaid sellise ametiga, mis vastas nende haridustasemele, samal ajal kõrghariduseta inimesed ütlesid vaid 8% juhtudest, et otsivad üksnes haridustasemele vastavat tööd. Sõjapõgenike kvalitatiivuuringus³⁴ selgus, et on ka neid kõrgharidusega inimesi, kes pole valmis kvalifikatsioonile mittevastavat ning madalapalgalist lihttööd tegema, **kuid kellel takistab Eestis erialase töö leidmist puuduv eesti keele oskus ning kehv inglise keele oskus**. Vaadates aga töötavate inimeste profiili, siis pigem on võetud siiski vastu ka töökoht, mis ei vasta ei inimese haridustasemele ega õpitud erialale ning võib arvata, et esmatähtis on siiski võimalus töötada ja sissetulekut teenida.

Ülevaate alguses selgus, et mitteaktiivseid³⁵ oli rohkem naiste seas (20%) ning üle 65aastaste seas (79%). Eelkoolialaste lastega Eestis viibinud sõjapõgenike seas oli mitteaktiivseid 22% ning ilma väikelasteta sõjapõgenike seas 16%. Need, kes olid Eestis mitteaktiivsed, olid seda ka enamasti Ukrainas (77%) ning Eestis mitteaktiivsete seas oli ka 21% Ukrainas töötanud sõjapõgenikke.

Mitteaktiivsete seas oli ka neid, kes olid küll töötud, aga ei otsinud tööd, **kõige rohkem toodi mitte töö otsimiseks põhjenduseks perekondlikke põhjusi, sh väikeste laste eest hoolitsemist** (57%). Sobiva töö puudumist või sobiva töö puudumist piirkonnas mainiti 8%. 5% ei otsinud tööd, kuna lootsid peagi Ukrainasse tagasi minna. Teisi põhjusi, näiteks et oldi väsinud edutust töötuskingust, oodati tööde hooaja algust, mõeldi ettevõtluse peale, ei soovitud hetkel tööd teha

³³ Kuigi võiks eeldada, et mida kauem ollakse töötud, seda suurem on tõenäosus olla nõus vastu võtma ka töö, mis ei vasta ootustele, siis küsitluse andmete põhjal ei olnud statistilist olulist erinevust töötuse perioodi pikkuse ja valmiduse minna ka haridustasemele mittevastavale tööle, vahel.

³⁴ Tartu Ülikool, RAKE „Mittetöötavad Ukraina sõjapõgenikud – kvalitatiivne analüüs“ (2023, avaldamisel)

³⁵ Mitteaktiivsete hulka kuuluvad pensionärid, õppurid, kodused inimesed, töövõimetus ning need inimesed, kes on küll töötud, aga ei otsi tegelikult tööd.

või muid põhjusi mainiti veel harvem. Neid põhjusi mainiti ka kvalitatiivuurings, kus oli võimalik mittetöötamise põhjused jagada neljaks liigiks: hõivatud muu tegevusega (näiteks laste kasvatamine), lootus kohe tagasi pöörduda, sobiva töö puudumine ning ka kaugtöö või tegelikkuses mitteametlik töötamine.³⁶

Kokkuvõtteks: Eestisse jõudnud Ukraina sõjapõgenikud olid pigem kõrgemalt haritud ning seega töötasid nad Ukrainas ametikohtadel, mis nõudsid kõrgemat kvalifikatsiooni. Üle poolte (55%) Eestisse jõudnud sõjapõgenikest olid leidnud endale tööturul töötajana rakendust või jätkasid töötamist Ukraina tööandja jaoks. **Mida kauem Eestis viibiti, seda rohkem oli sõjapõgenike seas töötajaid** – seega võib eeldada, et olles mõnda aega Eestis viibitud, saadakse pigem ise hakkama ning teenitakse ise tulu. Kõige aktiivsem oli vanusegrupp 25–49, kus oli nii töötajaid (60%) kui ka töötuid (30%) kõige rohkem. Eestis töötati enamasti ametikohtadel, mis ei nõudnud erilisi oskusi või leiti rakendust põllumajanduse valdkonnas ning seega ei rakendatud Eesti töökohtades oma tegelikke oskusi ning teadmisi. **Eestis takistas parema töö saamist tõenäoliselt keelebarjäär ning võimalik ka, et probleemid oskuste tõendamisel.** Kuigi enamik vastajatest töötas ametis, mis ei vastanud nende haridusele ega erialale, ei otsinud enamik töötajatest uut töökohta – esmatähtis on siiski sissetuleku teenimine ning saadakse ka aru, et ilma eesti keele oskuseta ei ole võimalik paljudes ametites hakkama saada.

Töö leidmisel oli kõige olulisem iseenda aktiivsus ning tuttavate ja pereliikmete abi, tõenäoliselt alustati töö otsimist oma võrgustiku kaudu eelkõige seetõttu, et puudus usaldus riiklike tööturuasutuste vastu, seda näitasid ka teiste riikide kogemused. **Praeguseks on Töötukassas arvel enamik töötuid sõjapõgenikest.** Töötukassasse arvele on jõutud paljuski seetõttu, et seda on infopunktides või kohalikes omavalitsustes soovitatud. Lisaks on Töötukassa kaudu võimalik saada hüvesid – ravikindlustus ning ka mitmed teenused, eelkõige keeleõpe. Töötute osakaal oli seda suurem, mida hiljem Eestisse jõuti – ilmselt kulub ka aega kohanemiseks ning seejärel tööotsinguteks. Mitteametlikke oli rohkem vanemaealiste seas, kes on pensionil. Samuti oli üheks mitteametlikuse põhjuseks väikelaste kasvatamine.

---

³⁶ Tartu Ülikool, RAKE „Mittetöötavad Ukraina sõjapõgenikud – kvalitatiivne analüüs“ (2023, avaldamisel)

VIIDATUD ALLIKAD

Brell, C., Dustmann, C., Preston, I. The Labor Market Integration of Refugee Migrants in High-Income Countries (2020). *Journal of Economic Perspectives*—Volume 34, Number 1—Winter 2020—Pages 94–121

OECD (2022) The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries. [The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries (oecd-ilibrary.org)]

OECD (2023). <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine-c7e694aa/#tablegrp-d1e375>

Orav, A. Labour market integration of asylum-seekers and refugees. (2022). European Parliamentary Research Service

Chmielewska-Kalińska, I., Dudek, B., Strzelecki, P. (2022) The living and economic situation of Ukrainian refugees in Poland. Narodowy Bank Polski. Department of Statistics. Varssav

Lives on hold: intentions and perspectives of refugees from Ukraine #2. UNHCR Regional Bureau for Europe [<https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767>]

Lives on hold: intentions and perspectives of refugees from Ukraine #1. UNHCR Regional Bureau for Europe [<https://data.unhcr.org/en/documents/details/94176>]

Lithuania – Displacement Surveud with Refugees from Ukraina and TCNs (2022) [[Lithuania — Displacement Surveys with Refugees from Ukraine and TCNs, Round #01 \(06-29 Sep 2022\) | DTM \(iom.int\)](https://dtm.iom.int/reports/lithuania-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tcns-round-01-06-29-sep-2022)]

Economic Inclusion of Ukrainian Refugees in Poland (2022). Norwegian Refugee Council [nrc-economic-inclusion-of-ukrainian-refugees.pdf]

Latvia – Displacement Surveud with Refugees from Ukraina and TCNs (2022) [<https://dtm.iom.int/reports/latvia-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tcns-round-01-01-29-july-2022>]

Economic Inclusion of Ukrainian Refugees in Poland (2022). Norwegian Refugee Council [nrc-economic-inclusion-of-ukrainian-refugees.pdf]

Lühiajalise töötamise registreerimine (2023). PPA [<https://www2.politsei.ee/et/teenused/eestis-tootamine/luhiajalise-tootamise-registreerimine/>]

Rändestatistika 2017-2021 (2022) Euroopa rändevõrgustik [<https://www.emn.ee/uudised/ilmus-uus-randestatistika-2017-2021/>]

Jauhiainen, J. S., Erbsen, H. A., Lysa, O., Espenberg, K (2022) Temporary protected Ukrainians and other Ukrainians in Estonia, 2022. University of Turku

Kendrali, E., Allemann, M., Kletter, T. (2023). Ukraina sõjapõgenikud Eestis. Teemapaber nr 3: Haridus. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis

Ülevaade Ukrainaga seotud rahvusvahelise kaitse saajatest: registreeritud töötud. (2023) Eesti Töötukassa [<https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/rahvusvahelise-kaitse-saajad>]

Ülevaade Ukrainaga seotud rahvusvahelise kaitse saajatest: tööturuteenused. (2023) Eesti Töötukassa [<https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/rahvusvahelise-kaitse-saajad>]

Tartu Ülikool, RAKE „Mittetöötavad Ukraina sõjapõgenikud – kvalitatiivne analüüs“ (2023, avaldamisel)

